

UNIVERSITATEA ECOLOGICĂ DIN BUCUREȘTI
– **CENTRUL DE CERCETĂRI TRANSDISCIPLINARE PRIVIND TRANZIȚIA ECOLOGICĂ**
ȘI DIGITALĂ –

Măsurarea efectivității dreptului român al mediului prin indicatori juridici

– **Proiect de cercetare științifică interdisciplinară** –

Efectivitatea legislației de mediu și o incapacitate cronică și cvasigenerală de a asigura respectarea sa reprezintă o problemă majoră și cu atât mai mult într-o perioadă de crize multiple, suprapuse și interdependente și de recul ecologic precum cea de acum. În pofida proliferării reglementărilor și a înmulțirii și diversificării structurilor instituționale de profil, realizarea deplină a normativității juridice de mediu rămâne mai degrabă un deziderat. Evaluările pertinente arată că aplicarea deficitară a legislației de mediu e o tendință mondială care exacerbează amenințările ecoclimatice. Chiar dacă numărul actelor normative în materie adoptate după Declarația de la Stockholm (1972) s-a multiplicat de 38-40 de ori, incapacitatea de a le aplica pe deplin rămâne unul din principalele obstacole în atenuarea schimbării climatice, reducerea poluării generalizate și prevenirea erodării biodiversității. Reglementările de mediu au cunoscut în ultimii 54 de ani evoluții cantitative și calitative substanțiale; constituționalizarea (protecției) mediului a condus la constituirea unui drept constituțional al mediului în 88 de state, în altele 65 problematica ecologică e prezentă în legile fundamentale, iar în ultimele decenii clima a devenit o nouă și autonomă dimensiune. Durabilitatea de mediu a IA e pe cale a-și cunoaște propria-i ecuație conceptual-juridică. De asemenea, peste 350 de curți și tribunale de mediu și climă au fost înființate în peste 50 de țări și în mai bine de 60 există dispoziții legale ce recunosc cetățenilor dreptul de acces la informația de mediu.

Se mai poate adăuga faptul că „în era ecologică” s-au semnat peste 1100 tratate internaționale în materie, s-au elaborat și adoptat legi-cadru sau coduri pertinente, s-au înființat diverse structuri instituționale (ministere, agenții ș.a.) de guvernare ecoclimatică, dar fără ca efectivitatea dreptului mediului și eficiența sa să ajungă la un nivel suficient. Diferiți factori contribuie la o atare stare necorespunzătoare și situație dificilă a statului de drept al mediului: absența, insuficiența și deficitară coordonare între actorii implicați, slaba capacitate instituțională, lipsa de acces la informația pertinentă, insuficienta implicare a societății civile etc.

O situație specială din acest punct de vedere se manifestă în România. În urma revizuirii din 2003, Constituția consacră dreptul la mediu (art. 35) și cuprinde alte dispoziții pertinente, iar legislația ordinară s-a dezvoltat, inclusiv sub impulsul preluării acquis-ului comunitar de mediu. Cu toate acestea, efectivitatea redusă și eficiența cvasiinexistentă reclamă măsuri urgente adecvate. Interpretarea situației și relansarea preocupărilor pertinente presupun evaluarea situației existente și preconizarea căilor de evoluție conceptual-reglementară.

I. Elemente introductive

Efectivitatea dreptului mediului din punctul de vedere al metodei presupune evaluarea de criterii ce descriu procesul de aplicare a dreptului, în cadrul a 6 categorii: existent și surse; aplicabilitate, conținut ori substanță; organizare ori instituție, controlul aplicabilității, factori nejuridici.

Indicatorii reprezintă un instrument de evaluare și de ajutor în decizie; *indicatorii juridici* oferă o apreciere a punerii în operă a procesului de aplicare a dreptului permițând măsurarea efectivității și concluzii relevante.

Măsurarea efectivității necesită competențe: *juridice, sociologice, matematice și statistice.*

II. Obiectul cercetării

Stabilirea unei metode de măsurare a efectivității dreptului român al mediului, prin indicatori juridici fundamentați științific. Posibilitatea, pe această cale, *de a evalua* în mod precis și concret, pe o bază științifică, lacunele, progresul și reculul în punerea în aplicare a dispozițiilor constituționale și ale legislației privind mediul în România. Oferirea unor *instrumente inovante* de ajutor la luarea deciziei pertinente, în special pentru desfășurarea reformelor legislative necesare, inclusiv a codificării dreptului mediului. Elaborarea stării de constituționalitate și legalitate de mediu și utilizarea concluziilor pentru informare și valorificare.

Metoda complexă (juridico-matematică) utilizată presupune și permite, prin intermediul unui chestionar și a analizei interdisciplinare, abordarea tuturor etapelor juridice și instituționale ale aplicării textelor juridice, furnizarea de date care să evidențieze deopotrivă punctele de ameliorat și punctele forte în aplicarea legii de mediu.

Rezultate principale preconizate/așteptate:

- Stabilirea unui sistem național integrat de indicatori juridici privind măsurarea efectivității dreptului român al mediului, în conexiune cu indicatorii juridici de măsurare a efectivității dreptului UE și dreptului internațional al mediului;
- Starea de constituționalitate de mediu a României;
- Starea de legalitate ecologică;
- Propuneri generale de revizuire și simplificare a legislației române de mediu; propuneri de revizuire a Constituției;
- Repere ale unei schițe pentru un preconizat Cod român al mediului;
- Integrarea Centrului în activitatea internațională de promovare a indicatorilor juridici în serviciul dezvoltării durabile promovată de Centrul Internațional de Drept Comparat al Mediului (CIDCE).

III. Dimensiuni instituționale

Coordonare științifică generală: Prof. **Mircea Duțu**, Președinte UEB, Director emerit al Institutului de Cercetări Juridice al Academiei Române; Prof. **Michel Prieur**, Președinte CIDCE, Coordonator general al proiectului științific internațional „Mesurer l’effectivité du droit de l’environnement. Des indicateurs juridiques au service du développement durable”; Prof. Alexandra Aragão, Universitatea din Coimbra, Portugalia.

Echipe de cercetare:

Componenta juridică: Conf. univ. dr. **Andrei Duțu-Buzura**; Conf. univ. dr. **Gabriel Manu**; Conf. univ. dr. **Angelica Cobzaru**; Lector univ. dr. **Mircea M. Duțu-Buzura**

Matematică: Conf. univ. dr. **Jeanina Mihăilă**

Statistică: Conf. univ. dr. **Ciprian Alexandru-Caragea**

Sociologie/Comunicare: Conf. univ. dr. **Elena Banciu**

Studenti doctoranzi și masteranzi

IV. Termene de derulare: 17 iunie 2026 – 17 iunie 2029

V. Diseminare și valorificare rezultate

Conferință de lansare a proiectului; publicare periodică a rezultatelor de etapă; editarea unui volum special; diseminarea lor prin realizarea de manifestări și instrumente adecvate, implicarea în mișcarea internațională aferentă; colaborare cu Centrul Aarhus România-UEB; dialog și cooperare cu structurile instituțional-administrative, universitare și de cercetare interesate din țară și străinătate; implicarea studenților masteranzi și doctoranzi și înscrierea de subteme în planul de cercetare științifică doctorală.